

Куриленко Єлизавета,

Інститут мистецтв, спеціальність «Дизайн»

Науковий керівник:

Кравченко Наталія Іванівна,

завідувач кафедри дизайну,

доцент, кандидат мистецтвознавства

член Національної спілки художників України

**ДИЗАЙН КНИГИ ХРИСТИНИ ОНИЩЕНКО «БІБЛІОТЕКАР.
СЯЙВО КОРОЛЕВИ БІБЛІОТЕКИ» ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ
КНИЖКОВОГО МИСТЕЦТВА В УКРАЇНІ**

Анотація: У статті висвітлено особливості розвитку сучасного книжкового мистецтва в Україні, запропоновано шляхи вирішення проблем, зокрема подолання неякісного дизайн-продукту у галузі книговидавництва, розкрито провідні тенденції сучасного графічного дизайну та книжкової ілюстрації.

Ключові слова: книжкова графіка, ілюстрація, видавнича справа.

Актуальність теми. Робота над графічним оформленням книги, а особливо над створенням гармонійних ілюстрацій є досить складним процесом для спеціалістів які працюють у сфері книговидання і від якості виконаної ними роботи залежить як і загальний вигляд книги так і враження від неї у читачів. Гарне оформлення книги не лише візуально вигідніше виділяє її з-поміж інших, але й полегшує сприйняття тексту, оскільки ілюстрації які супроводжують історії описані у книзі оживляють сухий текст надаючи читачу достатньо візуального матеріалу для роздумів та занурення у світ книги.

На сьогоднішній у книжковому мистецтві з'являються все нові стилі та напрямлення, завдяки сучасним можливостям реалізації задумів ілюстраторів. Нажаль не всі художники та видавництва відповідально відносяться до своєї

роботи, тому не рідко на полицях книгарень можна зустріти не якісно оформлені книги, що безумовно є проблемою в розвитку українського книжкового мистецтва. Виникнення даної проблеми пов'язано з багатьма причинами, зокрема переважанням художників-аматорів над професійними ілюстраторами, розповсюдженням феномену само видання та економією на матеріалах багатьох видавництв, що впливає не лише на вартість книги, а й якість оформлення. Наслідком цієї проблеми є суттєве погіршення якості оформлення сучасних видань.

На сьогоднішній день ситуація з графічним оформленням сучасних книжкових видань зазнає деяких труднощів враховуючи те, що популярність ілюстрації та книжкового мистецтва в цілому з кожним роком набирає все більших обертів, пропонуючи читачам як досвідчених, так і не дуже, художників-ілюстраторів, які виявляють бажання спробувати свої сили у цьому виді мистецтва пропонуючи все нові погляди на книжкову графіку, через що тема оформлення книг. Щорічно видається багато друківаних видань, серед них є ті, які з'явилися завдяки феномену само видання, що суттєво впливає на якість оформлення та друку самої книги. Саме цим і зумовлюється актуальність даної теми.

Ступінь вивченості проблеми. Аналізуючи зібраний матеріал та розглядаючи роботи пов'язані з даною темою, варто відмітити публікації таких дослідників, як Д. Антонович, Л. Савицька та О. Гладун. У своїх роботах вони, тим чи іншим чином, розглядають питання розвитку книжкової графіки в Україні переважно наприкінці XIX – у першій половині XX століття. Також варто відмітити друківані видання Валуєнко Б. В. у яких автор розглядає різні аспекти оформлення книг. Тема книжкового мистецтва та книговидавання в цілому відображається у напрацюваннях безлічі дослідників та здебільшого направлена на досвід минулого, моя дослідницька робота направлена на вивчення особливості сучасного книжкового мистецтва його позитивні та негативні прояви, і, зважаючи на те, що проблеми в оформленні книг існують і надалі, вважаю доцільним подальше доопрацювання цієї проблеми.

Об'єкт дослідження: особливості розвитку книжкового мистецтва в Україні.

Предмет дослідження: дизайн-розробка книги жанру роман. Особливості стилістичного оформлення книг в жанрі роман.

Мета - дослідити особливості розвитку книжкового мистецтва в Україні. Створити дизайн книги Христини Онищенко «Бібліотекар. Сяйво королеви бібліотеки».

Завдання дослідження: дослідити особливості розвитку книжкового мистецтва в Україні, характерні особливості видання книг в жанрі роман; визначити методи вирішення проблеми; знайти шляхи реалізації мети та завдань; розробити дизайн книги Христини Онищенко.

Короткий огляд шляхів реалізації мети та завдань. На сьогоднішній день книжкове мистецтво відіграє важливу роль у сфері книговидавання. У процесі аналізування зібраного матеріалу було виявлено значні недоліки в книжковій графіці. Близько 90% читачів визнали якість книжкового оформлення досить низьким і хотіли б бачити біль художнє оформлення сучасних видань.

Основним компонентом художнього оформлення книги є вибір стилю та техніки за допомогою яких буде створюватися ілюстративний матеріал для книги. Також, для цілісності та якості оформлення книги, важливою є правильна композиція. Створюючи макет майбутнього оформлення книги художник-ілюстратор ретельно продумує розміщення ілюстрацій та інших компонентів книги. Для цього обирається один з видів ілюстрації, який ритмічно повторюється впродовж всієї книги, або декілька, які так само ритмічно повторюються грамотно чергуючись між собою.

Не менш важливою складовою якісного оформлення книг є достовірність зображень, оскільки не рідко на сторінках книги можна зустріти випадки невідповідності ілюстративного матеріалу текстовому наповненню. Розглядаючи книжкове мистецтво України неможливо оминати особистостей,

які приймають безпосередню участь у створенні прекрасного сучасного оформлення для видань.

Найбільш яскравими представниками книжкового мистецтва є талановиті художники, які працюють з відомими українськими видавництвами, серед яких «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» та «Видавництво Старого Лева». Творчість талановитих художників об'єднання «Аграфка» давно відома не тільки на території України, а й далеко за її межами завдяки безлічі дитячих та пізнавальних видань. У своїх роботах художники застосовують декоративну графіку та живопис. З 2015 року співпрацюють з «Видавництвом Старого Лева». Також видавництво може похвалитися співпрацею з не менш талановитими художницями, Віолетою Борігард, яка працює в техніці акварель та Анною Сарвіра, ілюстрації якої несуть декоративний характер. Не відстає й «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА».

Ім'я талановитого художника-ілюстратора Владислава Єрко відоме всім поціновувачам книг, його роботи зараз повсюди, в усіх книгарнях. В своїх роботах художник застосовує акварель, гуаш, темперу на папері та графіку (олівець, папір та комп'ютер). Свої ілюстрації митець створює по частинам тушшю, пером, олівцем на папері, після чого сканує та збирає їх на комп'ютері домальовуючи необхідне. Також художник любить застосовувати при створенні ілюстрацій текстури створені його донькою Поліною.

Не зважаючи на таку кількість талановитих художників, Не якісно оформлені книги не зникають з полиць книгарень. Поштовхом до не якісного оформлення є вільні не досвідчені молоді художники та письменники. Даний тандем підтримуючи феномен само видання спонукає до створення не якісної книжкової продукції, яка стає своєрідною ложкою дьогтю в бочці меду книжкового мистецтва. Допомагають їм також і деякі видавництва, які намагаючись зекономити на виданні книг, в кінцевому результаті отримують відповідну продукцію. Навіть якщо художник та дизайнер по працювали на совість, не якісний друк може звести усі старання нанівець.

Висновок. Як показує практика, книги, які мають більш естетичне оформлення, якісно проілюстровані, виконані із якісних матеріалів та надруковані на сучасному обладнанні привертають більше уваги, аніж книги, які виглядають дешево, оскільки від неякісно виготовлених та оформлених книг читач не отримує естетичного задоволення і все-таки змушений миритися з неякісними друкованими виданнями, оскільки вони більш доступні у фінансовому плані. Можливо згодом, коли кількість професіоналів своєї справи у сфері книговидавання перевищить кількість невмілих аматорів і їхні послуги стануть більш доступними різним верствам населення України.

Практична значущість мого дипломного проекту досить вагома, оскільки я не лише досліджую особливості розвитку сучасного книжкового мистецтва та шукаю шляхи вирішення проблем, через які до рук читачів все частіше почали потрапляти книжки з не якісним оформленням, а й допомагаю молодій письменниці реалізувати себе та видати власну книгу з якісним оформленням.

Рекомендації. Молодим письменникам я рекомендую відмовитися від послуг дешевих видавництв, які не націлені на якість друкованої продукції та не перевірених художників-ілюстраторів. Якісно оформити книгу можна звернувшись до гонорарного видавництва, якщо твір зацікавить видавця, він обов'язково його реалізує, а письменник витратить мінімум коштів та часу. Можна також створити творчий тандем із знайомим художником, така співпраця набирає все більшої популярності в наш час, оскільки є взаємовигідною та мало затратною для обох сторін. Також не варто оминати різноманітні конкурси, виставки, тощо, це також дає змогу реалізувати свій проект на високому рівні.

ПОСИЛАННЯ:

1. *Валуєнко Б. В.* Архітектура книги / Б. В. Валуєнко. – К.: Мистецтво, 1976. – 180 с.
2. *Валуєнко Б. В.* Зовнішнє оформлення друкованих видань: Способи композиційного зв'язку шрифту і зображення / Б. В. Валуєнко //

Друкарство. – 1999. – № 3. – С. 12–13.

3. *Запаско Я. П.* Мистецтво книги на Україні / Я. П. Запаско. – Львів: Видавництво Львівського університету, 1993. – 309 с.
4. *Сандберг Ф.* Художньо-технічне і поліграфічне оформлення друкованої продукції / Ф. Сандберг. – К.: Академія, 1995. – 340 с.
5. Найкращі дитячі ілюстратори незалежної України. – Режим доступу: <https://bokmal.com.ua/people/najkrashhi-dytjachi-iljustratory-nezalezhoji-ukrainy/>
6. Владислав Єрко. Інтерв'ю з художником. – Режим доступу: <https://rozmova.wordpress.com/2015/04/05/vladyslav-erko/>